

Свято Івана Купала

Свято Купала, яке припадає на час літнього сонцестояння в місяці кінець червня чи початок липня (залежно чи святкуємо за Юліанським чи Грегоріанським календарем), є одним із найбільш радісних та гучних народно-традиційних святкування, а особливо для молоді. Це одне із найдавніших свят дохристиянських часів, яке згодом, після хрещення України (988р.), з'єдналося із християнським святом народження Івана Хрестителя. Із цієї причини його почали називати святом Івана Купала.

В українській мітології Купало був богом молодості, краси, подружжя і плодючості. Йому віддавали шану в час літнього сонцестояння за його дари та опіку над добром, яке потрібне людині і природі для їхнього благополуччя. Його зображення робили зі свіжозрубаного дерева, яке прикрашали насінням, магічним, зіллям, квітами, кольоровими стрічками, віночками та запаленими свічками – лише молоді дівчата. Водили купальське дерево по селу, несли його на поляну коло річки, співаючи купальських пісень та виводячи кругом нього хороводи. На кінець церемонії відламлювали галузки з дерева, беручи їх додому вірячи в їх чарівну і охоронну силу. Садили ці галузки на горі для кращого врожаю. Молоді

дівчата клали галузки під подушку з надією, що присниться їм майбутній жених.

День і ніч літнього сонцестояння – свято Івана Купала – вважалися особливо магичною порою. Вірили, що в цей час усякі цілющі зілля мають найбільш чудодійну силу і тому з поспіхом збирали їх. Дівчата збирали їх, щоб зварити любовні напої, молоді матері – щоб купати в них своїх немовлят для їхнього здоров'я. Знахарки збирали, щоб приготувити з них ліки.

Людина завжди прагне вгадати свою долю. Особливо дівчата на виданні бажали передбачити своє подружнє життя. Для цього вони плели вінки з квіток, зілля з прикріпленими запаленими свічками, пускали їх на воду ріки та слідкували за тим, як і куди вінок поплив, як довго свічка горіла і який молодий хлопець зловить цей вінок. На підставі цього ворожили свою майбутність.

Згідно з легендою, в ніч Івана Купала, о півночі, цвіте папороть. Кому пощастить цю квітку зірвати, то буде щасливий, багатий, і знатиме усі таємниці природи тощо. Щоб здобути цю квітку людина мусить піти в ліс, сісти коло кущів папороті, огородити себе і кущ папороті у формі кола рушником та чекати

півночі. Але природа нехоче відкрити людині свої таємниці, а нечиста сила не бажає добра людині. Коли папороть зацвіте своїм палаючим світлом і людина простягне до неї руку, всякі духи, іноді у формі красних дівчат-русалок, старуються приманити до себе людину, щоб вона вийшла із охоронного кола і тоді квіт папороті зникає.

У цю ніч розпалюють багаття кругом якого молодь співає та виводить хороводи, після чого стрибають через вогонь одинцем і парами багато разів. Це стрибання – символ очищення. Так співаючи, проводять час до ранньої роси. Тоді дівчата збирають росу, миють нею обличчя, віруючи, що від цього будуть гарними та здоровими.

Під час купальського свята приготують також опудало Марени – богині дощу, холоду, бур і зими. Дівчата танцюють кругом неї, а на кінець опудало Марени топлять в ріці або в криниці.

Після літнього сонцестояння сили Купала слабшають. Своє завдання бог Купало виконав – приніс людям добро, добрі жнива і тепер може відпочивати до весни. Проте, сила Марени зростає. Дні стають коротші, ночі довші, і соняшне тепло слабшає. Люди віддавали шану богині Марені і при тому топили її, бо вірили, що в такий спосіб згамують

її сердитість і сповільняють прихід зими. Виконання купальських традицій виконувались по цілій Україні, як однаково, подібно, а той по різному бо з роками набрали додаткові наверствування, а з того повстали вимінні тлумачення поодиноких дій.

Свято Купала складається із обожнювання природи, особливо природних стихій таких як вода і вогонь, ритуалів проведів літа, привороження щастя на майбутнє, подружнього парування і очищення вогнем і водою. Народ вірив, що виконання цих ритуалів принесе щастя та добру долю і охоронить від небезпек та лиха.

Любов Волинець

Фотографії купальських хороводів походять з 1982 року коли на пластовій оселі "Вовча Тропа" відбулася Ювілейна Міжкраєва Пластова Зустріч для відзначення 70-ліття заснування Пласту. У програмі зустрічі переведено Мистецький Виступ "Обряд Купала" в якому брало участь 500 пластунок-юначок Америки і Канади. Відповідальність за підготовку цього обряду взяли на себе старшо-пластунський і сеньорський курені "Ті, що зрелі рвуть". До речі, пластова оселя "Вовча Тропа" відзначає цього року своє 70-ліття заснування.

